

Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

24.2.2022 klo 14–16, Teams-kokous

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita; Päijät-Hämeen ilmastotiekartta on nyt päivitetty toimenpiteiden toteutuksen osalta ja varautumiseen liittyvistä asioista on tehty kysely kunnille, PHHYKY:lle ja Pelastuslaitokselle yhdessä Hämeen ELYn ja LABin kanssa. Vastauksista näkyy tarpeet lisätiedolle ja koulutuksille sekä organisaatioiden sisällä että päättäjille kohdennettuna. Hämeen ELYn kanssa pidetäänkin varautumistyöpaja Maakunnan yhteistyöryhmälle maaliskuussa ja kuntajohtajille myöhemmin keväällä.

Keväälle on tiedossa useampia tapahtumia yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa:

- Työpaja yrityksille: Ennakoi ja varaudu tulevaan – liiketoiminta muuttuu 6.4.
- Webinaarisarja: Kestävyydestä liiketoimintaa – Vinkit muutokseen, alkaen 8.4.
- Sähköiset hyötyajoneuvot - tapahtuma, alustavasti 24.5.
- Maatalouteen liittyvä pellonpiennartapahtuma kesäkuussa.

2. Liikkumisen ohjauksen hankkeen tuloksia, Jaana Martikainen / Päijät-Hämeen liitto

Jaana esitteli vuonna 2021 toteutetun liikkumisen ohjauksen hankkeen tuloksia. Hankkeessa tehtiin liikkumisen ohjauksen pilotteja kaikissa kunnissa sekä laadittiin toimenpideohjelmat. Jatkossa liikkumisen ohjaus organisoidaan liikenneturvallisuusryhmien kautta, mitkä toimivat kaikissa kunnissa. Tarkemmat tiedot hankkeen toimista löytyvät sen loppuraportista: <https://paijat-hame.fi/kunnille-evaita-kestavan-liikkumisen-edistamiseen/>

3. Kestävät matkaketjut -hankkeen tuloksia, Anna Puolamäki / Uudenmaan ELY-keskus

Hankkeen tavoitteena on tunnistaa tärkeimpiä kestäviä matkaketjuja jatkokehitystä varten. Kestäväksi matkaketjuksi katsotaan tässä yhteydessä ketju, mikä hyödyntää pääliikkumismuotona joukkoliikennettä, esim. töihin pyörällä – bussilla - kävellen. Tunnistetut tärkeät matkaketjut on luokiteltu viiteen luokkaan tärkeysluokan mukaan ja jatkossa näiden kehittämiseen voidaan hakea rahoitusta esim. MAL-sopimuksen mukaisina toimina. Hankkeen loppuraportti valmistuu maaliskuun puolivälissä.

Lisäksi kestävä liikumisen laatuikäytävän suunnittelu Päijät-Hämeeseen alkaa. Kyseessä on uuden tyyppinen suunnitteluhanke, mikä rahoitetaan Väyläviraston toimesta.

4. Pienten kuntien ilmastotyö uuteen vauhtiin -hanke, Taina Peltonen

Piku-hankkeen ilmastokoordinaattori Taina Peltonen esittäytyi ja kertoi hankkeen aloituksesta. Mukana hankkeessa ovat nyt Hollola, Asikkala, Iitti, Kärkölä, Padasjoki ja Sysmä. Päijät-Hämeen liitto on lisäksi yhteistyökumppanina toteutuksessa. Hankkeen nettisivut: <https://paijat-hame.fi/piku-ilmastohanke/>

5. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

Asikkalassa on avoinna rekrytointi toiseen ympäristönsuojelutarkastajan virkaan. Asikkala on myös mukana Päijänne biosfääriksi -valmistelussa, jota Jyväskylän yliopisto koordinoi. *Hartolassa* pohditaan vielä Piku-hankkeeseen osallistumista ja viedään eteenpäin kunnan kiinteistöihin liittyviä aurinkoenergia- ja ilmanvaihtoratkaisuja.

Heinolassa ilmastotiekarttatyö etenee ja toinen työpaja lähestyy. Lisäksi on pohdittu mm. laskureita ja seuranta sekä tutustuttu eri työkaluihin. Keskusteltiin Lahden kaupungin kokemuksista Ympäristövahti-palvelusta, mitä ollaan Lahdessa laajentamassa skenaariotyökalun käyttöönotolla. Heinolan kaupungin strategia on päivityksessä ja ilmastotyö nivotaan tähän. Yhden koulun osalta on tehty elinkaari- ja hiilijalanjäljen laskentaa ja lisäksi aurinkopaneeleita on tulossa.

Hollolassa ollaan myös lisäämässä aurinkopaneeleita kunnan rakennuksiin. Ilmastotavoitteet saatiin mukaan kunnan strategian osatavoitteisiin. Luonnon monimuotoisuuden tilasta kaivattaisiin tietoa keskusteluun päätöksentekijöiden kanssa. Aihetta on pohdittu myös Päijät-Hämeen liitossa, Lahden kaupungilla sekä muissa kunnissa ja sovittiinkin, että tästä järjestetään erillinen Teams-tapaaminen.

litissäkin päivitetään kunnan strategiaa, missä näkyy etenkin luonto ja matkailu. Myös litissä odotetaan paljon Piku-hankkeelta, samoin kuin *Padasjoella*. Padasjoella on käyty läpi energiatehokkuustoimia, mitkä ovat edenneet hyvin.

Kärkölässä keskusteluissa ovat mm. aurinkoenergiahankkeet kouluille, tuulivoimahankkeet, sähköautojen latauspisteet, sekä pyöräilyn ja kävelyn edistäminen.

Lahti on mukana Kuntanielu-hankkeessa, mikä sai rahoituksen MMM:ltä. Hankkeessa ovat mukana Lahti, Turku, Espoo, Helsingin yliopisto, SYKE ja Luke. Hankkeen päätoimia on hiilinielu ja -kompensaatiomallin kehittäminen, tavoitteena on saada se Lahdessa käyttöön vuonna 2025. Kuntakoordinaattori tukee kuntia paikallisessa työssä. Lisäksi Lahdessa on valmistumassa diplomityö kaupunkimetsien kehittämisestä ilmasto- ja monimuotoisuuden näkökulmista.

Orimattilassa Abo Windin tuulivoimahanke on menossa eteenpäin kaavoitusasiana. Aurinkoenergia ja öljylämmityksestä luopuminen kiinnostaa sekä julkisella että yksityisellä puolella. Vesivoiman osalta tehdään esiselvitys Porvoonjoen vaellusesteiden poistamisesta. Orimattilassa on oma ilmasto-ohjelma ja käynnissä kestävän kehityksen ohjelman päivitys - mietinnässä yhdistäminen ja seuranta.

LABin koordinoima Hämeen ilmastoturvallisuus -hanke on käynnistynyt vuoden alusta maaseuturahaston tukemana. Traficomilta saatiin myönteinen rahoituspäätös Pyörällä, potkulaudalla ja bussilla Päijät-Sotessa-hankkeelle, mitä toteuttavat PHHYKY, LAB ja LUT. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kaivattaisiin hyviä esimerkkejä alueilta tai kunnista.

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
The Regional Council of Päijät-Häme

Hämeen ELYn sisäinen ilmastokertomus on valmistumassa vastuullisuusraportointiin liittyen, esillä on mm. ELYn rooli rahoittajana. Do no significant harm on myös keskusteluissa rahoitukseen liittyen, voi olla jatkossa

merkittävä asia rahoituksen jaossa. Kanta-Hämeen kiertotalouden tiekartta on valmistunut ja seuranta tapahtuu Kanta-Hämeen ilmastovahdissa. HELY on mukana biosfäärihankkeessa, missä tärkeänä näkökulmana on ympäristökasvatus.

Lahti Energialla Hartwallin biokaasulaitos edistyy, kuten myös Ali-Juhakkalan jätevedenpuhdistamon lämmöntalteenotto. Tilastotietona kaukolämmön ominaispäästö oli 57.34 gCO₂/kWh vuonna 2021. Päästötöntä vihreää lämpöäkin on tarjolla.

Päijät-Hämeen liiton puolesta kerrottiin pyöräilyn pääverkko selvityksen tilanteesta, keskeisten yhteysvälien kartoitus on käynnissä ja työpajoja on pidetty kuntien kanssa. Kokouksessa keskusteltiin lisäksi Heinola-Ori mattila rataselvityksistä, niihin voi tutustua alla olevista linkeistä:

- https://julkaisut.vayla.fi/pdf12/vj_2021-79a_alueellinen_junaliikenneselvitys_web.pdf
- https://julkaisut.vayla.fi/pdf12/vj_2021-79b_alueellisen_junaliikenteen_web.pdf
- <https://www.lahti.fi/tiedostot/paijat-hameen-duoraitiotieselvityksen-loppuraportti/>

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 30.5. klo 13.

Ilmastotyöryhmän kokous ma 30.5.2022

Teams-kokous, klo 13.00–15.30

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Kevään aikana on järjestetty tietoiskusarja yrityksille kestävyysnäkökulmalla yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, jatkoa voidaan mieltää ensi syksylle. Vauhtia vihreästä sähköstä - tapahtuma keräsi yrityksiä ja osallistujia mukavasti paikalle, yritykset olivat tyytyväisiä tilaisuuteen. Tulossa on myös Let's do KETS tapahtuma Teamsissa Piku-hankkeen järjestämänä sekä elokuussa Pellonpiennartapahtuma viljelijöille Orimattilassa.

Maakunnallista energiaselvitystä on pohdittu ja sen tekeminen sai kannatusta tapaamisessa. Ajatuksena on koota yhteen ainakin tiedot nykytilanteesta sekä mahdollisesti skenaarioita jatkoon, Päijät-Hämeen liitto aloittaa työstämisen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

2. MAL-sopimus ilmastoasioiden näkökulmasta, Kaisa Mäkelä / Ympäristöministeriö

MAL-sopimusten taustalla on velvoittaa maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen ja palvelujen kuntarajat ylittävän käytön järjestäminen. Ilmastonäkökulma on keskeinen sopimuksissa. Voimassa on 7 seudullista sopimusta vuosille 2020–2031. Toimenpiteet toteutetaan neljän vuoden jaksoissa. Valtion odotukset kaupunkiseuduille liittyvät mm. rakennetun ympäristön energiatehokkuuteen, rakentamisen resurssiviisauteen ja vähähiilisyteen, kestävä liikunnan olosuhteiden parantamiseen ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen kestävästi ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen ehdoilla. Liikenteen toimet keskittyvät erityisesti yhdyskuntarakenteen kehittämisen mahdollisuuksiin. Seuranta kehitetään vaikuttavuusindikaattoreilla, ja sopimusten vaikuttavuudesta on valmistunut arviointeja.

3. Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimus, Jaana Martikainen / Päijät-Hämeen liitto

Lahden seudun MAL-sopimuksessa ovat mukana Asikkala, Heinola, Hollola, Iitti, Lahti, Kärkölä, Orimattila sekä Päijät-Hämeen liitto. Sopimus on vuosille 2021–2031, ja ensimmäiset toimenpiteet 2021–2023. Teemoina ovat: Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmä; Eheyttävästi kasvaen ja vähähiilisesti matkaten ja rahdat. Sopimuksessa on kaikkiaan 25 toimea, joista juuri tehdyn seurannan mukaan pääosa etenee aikataulussa. Nyt tehdyt selvitykset, kuten maakunnalliset liikenneselvitykset, voivat johtaa jatkohankkeisiin. Osa toimista on ollut tässä vaiheessa yleispiirteisiä, jatkossa voidaan tarkentaa. Yhtenä toimena sopimuksessa on mainittu hiilinielut ja kompensatio, mitä voisi viedä eteenpäin yhdessä Lahden kaupungin kanssa.

4. Ilmastotyöryhmän jäsenten kuulumiset

Asikkalaan on saatu toinen viranhaltija ympäristönsuojeluun ja työt jatkuvat etenkin PIKU-hankkeen ja Ilmastokumppanuuden kanssa. *Hartolassa* ja *Sysmässä* pidetään yhteinen tuulivoimaselvityksen yleisötilaisuus 14.6.

Heinolan ilmastotiekarttatyö etenee ja valtuutetuille on tulossa työpaja elokuussa. Syksyllä on luvassa myös kansalaisopistossa ympäristöaiheisia luentoja, ja kaupungille on valmistumassa useita opinnäytetöitä liittyen kestäväen kehityksen ohjelman päivitykseen, hulevesiin, jätevedenpuhdistamon lämmön hyödyntämiseen sekä maa-aineksiin. Vierumäki – Urheiluopisto – Konnivesi -yleiskaavan valmistelussa hyödynnetään osallistavaa menettelyä ja siihen liittyy mm. puurakentamisen edistämisen miettimistä. Samoin keskusta-alueella Niemelänrannassa tiivistäminen ja puurakentaminen ovat esillä. Pyöräilyn ja kävelyn turvallisuuden edistämiseen saatiin hankerahaa Traficomilta Siltakadun parannushankkeeseen.

Hollolassa Hämeenkosken koulu sai Business Finlandin tuen energiatehokkuustoimille. Biokaasutilaisuuksia on pidetty Hollolassa ja Asikkalassa. Uusia Ilmastokumppaneita on tulossa 6 ja allekirjoitustilaisuus pidetään 6.6.

Iitissä aurinkovoimalahanke etenee, voimalan huipputeho on 60 MW ja tilaa tarvitaan 120 hehtaaria osin kunnan ja osin yksityiselle maalle. Luvitus on parhaillaan käynnissä. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohjelma on käynnissä ja kuntalaisille on tehty kysely. Metsäsuunnitelman uusiminen on tulossa, kunnalla on noin 1600 hehtaaria talousmetsää. *Kärkölässä* on tehty päätös siirtoviemärin rakentamisesta vaihtoehtona uuden puhdistamon rakentamiselle.

Lahti on valittu mukaan EU:n uuteen 100 hiilineutraalia ja älykästä kaupunkia -ohjelmaan. Ohjelmasta toivotaan lisäresurssia käytännön toimiin hankerahoituksen kautta. Ohjelman puitteissa laaditaan Climate City Contract, mikä yhdistetään SECAP-päivitykseen. Kuntanielu-hanke on käynnissä ja siitä saadaan LUKEn kautta mm. laskelmia nieluista, tehdään pilotteja, sekä selvitetään kompensatiomahdollisuuksia. Liikenne on edelleen suurin päästölähde ja tähän mietitään lisätoimia.

Orimattilassa on pidetty Kuivannon tuulivoimalan kuulemismenettelyyn liittyvä yleisötilaisuus. Muut ajankohtaiset asiat liittyvät mm. uuteen taloudenseurannan työkaluun, jota voi mahdollisesti hyödyntää ilmastotyön seurannassakin, hulevesiin, Porvoonjoen kalatiehankkeeseen sekä uuden kevyenliikenteenväylän rakentamiseen. Myös *Padasjoella* ajankohtaisena asiana on tuulivoima: tulossa on maakunnallisen tuulivoimaselvityksen yleisötilaisuus ja Tornimäen tuulivoimaloista on käynnistynyt YVA. Nyt juuri työllistää Geopark-juhlaohjelman.

LAB-ammattikorkeakoulussa on valmisteilla uusia hankkeita sekä Interreg Europe -ohjelmaan että EAKR-hakuun. Energia- ja ympäristötekniikan koulutuksessa on myös paljon hankkeita, opinnäytetöitä ja toimia ilmastoasioihin liittyen (mm. hiilijalanjälki ja kestävä liikkuminen). *LUTissa* valmistellaan myös uusia hankkeita sekä juhlittiin Lahden ensimmäistä tohtoripromootiota. Campaigners-hankkeessa tehdään kuluttajille kännykkäsovellusta, jolla voi laskea omat päästönsä ja sovellus antaa ilmastohaasteita. Sovellus on ladattavissa syksyllä.

Lahti Energian osalta on aloitettu Hartwallin biokaasulaitoksen rakentaminen ja samoin lämpöpumpulaitos Ali-Juhakkalassa on työn alla. Ukrainan tilanteeseen liittyvät energiakysymykset ovat

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
The Regional Council of Päijät-Häme

mietinnässä, maakaasua käytetään vielä vara- ja käynnistyspolttoaineena ja sen loppuminen voi näkyä öljynkäytön lisääntymisenä. Puun varmuusvarastoja kehitetään biopolttoainepuolella.

Hämeen ELY-keskus on toteuttanut Päijät-Hämeen liiton kanssa sopeutumisen ja varautumisen työpaikan maakunnan yhteistyöryhmälle ja myös Hämeessä on tulossa vastaava työpaja. [HELY:n ilmastoker-tomus](#) on ilmestynyt vuodelta 2021 ja tavoitteita oman hiilijalanjäljen pienentämiseen on kiristetty. Uusi ESR-ohjelmakausi on käynnistynyt ja Eira Rosbergia voi pyytää avuksi ilmastohankkeiden kehittämiseen. HELY:n yritysrahoituksessa haitattomuusperiaate on voimakkaasti esillä, mikä näkyy myös pisteytyksessä. Vihreän siirtymän hankkeet ovat entistä tärkeämpiä ja ympäristölupapuolella ajavat muiden ohi - ELY, AVI ym. ovat saamassa lisäresurssia lupien käsittelyyn. Hankkeita pitäisi nostaa paremmin esille viestinnässä, myös YM pyytää listaa hankkeista ja onnistumisista.

Uudenmaan ELY-keskus esitteli [raskaan liikenteen päästöjen vähentämiseen liittyvän selvityksen](#), missä VT12 on esimerkkinä päästösäästöistä. Oma liikennestrategia on myös valmistunut. Viime kokouksessa esitelty [Kestävät matkaketjut Päijät-Hämeessä-selvitys](#) on nyt julkaistu. Päijät-Hämeen liiton puolesta muistutettiin myös pyöräilyn pääverkkoselvityksen tulosten esittelystä 7.6.

Päijät-Sotella on käynnistynyt Pyörällä, potkulaudalla ja bussilla Päijät-Hämeessä-hanke, jossa kokeillaan erilaisia tapoja kestävästi liikkumisen edistämiseen työmatkoilla ja työajan matkoilla. Käytössä ovat mm. Mankelit, potkulaudat, työsuhdepolkupyörät ja -matkaliput. Päijät-Soten hiilijalanjäljen selvitys on valmistunut ja löytyy kohtapuoliin nettisivuilta. Muut hankkeet liittyvät mm. digipalveluiden kehittämiseen ja hankinnoissa on osallistuttu Keino-akatemiaan vähähiilisyden kehittämiseksi.

Päijät-Hämeen liitosta muistutettiin vielä maakunnalliseen tuulivoimaselvitykseen liittyvistä asukastilaisuuksista sekä retkestä tuulivoimapuistoon 6.6. Asukastilaisuuksien päivämäärät voi tarkistaa liiton [tapahtumakalenterista](#), osa järjestetään lomien jälkeen. Myös Ilmastokumppanuus-toiminta jatkuu, ensimmäiset maatilat on saatu mukaan ja toiminnan jatkoa suunniteltu kuntien kanssa.

5. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään ke 7.9. klo 13.

Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

7.9.2022 klo 13–15, Teams-kokous

1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita, syksylle on tiedossa mm. webinaareja ja muita tapahtumia. Tiedot näistä löytyvät Päijät-Hämeen liiton nettisivujen tapahtumista. Ilmastolain päivitykseen liittyvä velvoite kuntien ilmastosuunnitelmista etenee ja SYKE on koonnut ehdotuksen lausuntojen ja muun aineiston pohjalta.

2. Ajankohtaista Päijät-Hämeen liiton aluekehityksestä, Riika Kivelä / Päijät-Hämeen liitto

Riika kertoi Päijät-Hämeen liiton kuulumisia. Tuulivoimaselvitys on edennyt ja yleisötilaisuudet on nyt järjestetty. Palautetta alustavista tuulivoima-alueista voi vielä antaa nettikyselyn kautta. EAKR-haun hankkeet ovat parhaillaan arvioitavana ja päätökset tehdään syyskuun lopulla. Muita rahoitusmahdollisuuksia on esim. AKKE-hakujen kautta, tarkempia tietoja löytyy liiton nettisivuilta: <https://paijat-hame.fi/rahoitus/>

3. Ilmastokumppanus-hankkeen tulokset ja jatko, Johanna Snell / Päijät-Hämeen liitto

Johanna esitteli lokakuun lopussa päättyvän Ilmastokumppanus-hankkeen tuloksia. Toiminta on saatu hyvin käyntiin maakunnallisesti ja kuntien käyttöön on tehty paljon erilaisia materiaaleja. Vetovastuu toiminnasta siirtyy hankkeen päätyttyä kuntiin ja tavoitteena on aktiivinen jatko toiminnalle.

4. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

LAB-ammattikorkeakoulussa odotellaan hankepäätöksiä EAKR-hausta, haettu rahoitus liittyy mm. ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä kaupunkiympäristön vihreään infraan. Muuten LABissa painotus on kv-hankkeissa, missä kuitenkin aktiivinen yhteistyö omalla alueella on tärkeää. LABista on saatavilla edelleen opiskelijatukea pienemmistä selvityksistä lopputöihin.

Lahti Energian puolesta Ali-Juhakkalan lämpöpumppulaitoksella pitäisi saada lämmöntuotanto käyntiin lokakuussa. Myös työt Hartwallilla etenevät aikataulussa. Talvella pyritään varmistamaan kaukolämmön saataavuus ja öljyn käyttöön on varauduttu tarvittaessa häiriötilanteissa. Lahti Energia on mukana energiansäästö-kampanjoissa.

Uudenmaan ELY-keskuksen selvitys pääpyörätieverkosta valmistui kesällä: https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2022/07/PHpaapyoratieverkko_20220630.pdf Valtion rahoitus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen näyttää kuitenkin heikolta ensi vuodelle. Nopeusrajoitusten alennusta harkitaan ja tätä on selvitetty jo aiemmin NOVA-hankkeessa. Lisäksi tievalaistuksen sammutuksia selvitetään.

Asikkalassa vastikään hankitut yhteiskäyttöautot ja -pyörä ovat olleet aktiivisessa käytössä. Agenda2030 -hanke on lähtenyt käyntiin ja hanketyöntekijä aloittanut siinä. Energiansäästöviikolle on suunnitteilla

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
The Regional Council of Päijät-Häme

neuvontatapahtuma, toivetta on tullut kuntalaisilta ja johdolta. Huukinkorven tuulivoimahanke etenee, kaavoitus aloitetaan, YVAlle ei tarvetta. Kevyen liikenteen väylää on tulossa Vääksy-Vierumäki välille. *Hartolassa* kunnan energiatehokkuustoimet jatkuvat ja aurinkoenergiaa asennetaan koululle ja jätevedenpuhdistamolle.

Heinolassa työstettiin valtuustotyöpajassa Ilmastoposiitivinen Heinola 2030 teemaa ja käytiin läpi toimenpiteitä budjettiesitykseen. Myös Ilmastokumppanuuden jatkosta on keskusteltu. Hiilineutraalius on yhtenä osana päivitetystä kaupunkistrategiassakin ja Vierumäen osayleiskaavassa vähähiilinen asuminen on yhtenä teemana. Huukinkorven tuulivoimakaava on vireillä Heinolassakin ja lisäksi on suunnitteilla isomman mittakaavan aurinkovoimala Laviassuon pohjoispäähän Neovan entiselle turvetuotantoalueella. Alueen yksityisillä maanomistajillakin on kiinnostusta hankkeeseen. Kirkonkylän koulu toteutetaan puurakenteisena ja energiansäästötoimia kartoitetaan Heinolassakin.

litissä Sun liitti Oy:n 60 MW:n aurinkovoimalapuisto etenee. Kunta on mukana maavuokrauksen osalta ja lupaprosessi on käynnistymässä, kesällä 2023 on tarkoitus alkaa rakentaa. Hämeen ELYn linjauksen mukaan puisto ei tarvitse YVAa. Tillolan tuulivoiman osayleiskaavaprosessi on myös käynnistymässä, aluevaraus on olemassa. Metsästrategian ja -ohjelman päivitys on käynnistymässä, tarkoituksena on huomioida virkistys ja monimuotoisuusasiat aiempaa paremmin. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on valmistumassa. Tilatarveselvitys on loppumetreillä ja tukee energiansäästötoimia. Tavoitteena on vähentää jatkossa tilojen määrää. Sähköautojen latauspisteitä on suunnitelmissa kunnan kohteisiin.

Kärkölässä on tehty päätös jätevesien siirtoviemärin rakentamisesta. KETS-suunnitelman apuna on teknisen puolen harjoittelija, joka kokoaa perustietoja. Tulossa on valtuustoseminaari, missä käsitellään mm. aurinko- ja tuulivoimaa. Kunnan energiansäästötoimia kootaan johtoryhmän käsiteltäväksi.

Lahdessa Tilakeskus kokoaa niin ikään energiansäästösuunnitelma. Energiansäästön lisäksi asukasviestintään suunnitellaan puun pienpolton kampanjaa. Ilmastotyön hallintopuolella on menossa SECAP-päivitys ja kaupunkimission kuuluvien sopimusten, sitoumusten ym. valmistelu. Missioon liittyvä ensimmäinen pilottihaku on komissiolla auki ja Lahti hakee mahdollisesti rahoitusta kestävästä liikkumisen teemalla. Lisäksi ilmastobudjetti -hanke on käynnissä, missä tunnistetaan toimenpiteet, niiden päästövähennyspotentiali ja kustannukset.

Orimattilassa kalatieselvitys on käynnissä Porvoonjoessa, mihin liittyy vesienenergian käyttö ja kalaesteiden purku. Tuulivoimahanke etenee, YVAa ei tarvita. Ilmastokumppanuutta esiteltiin Orimattilan Yrittäjäyhdistyksen lounaalla. Orimattilassakin suunnitellaan Energiansäästöviikkoa sekä energiatehokkuuden parantamista kiinteistöpuolella. Metsästrategiaa uusitaan ja muutakin kuin talousnäkökulma huomioidaan. Sähköautojen latauspisteet kunnan kiinteistöihin ovat selvityksessä ja hulevesiohjelma päivitetään. Isojen kiinteistöjen osalta maakaasun korvaus lämmöntuotannossa puhuttaa.

Padasjoella saatiin ELY:n YVA-lausunto tuulivoimahankeesta, mutta vastustusta hankkeelle on. Energiansäästötoimia kartoitetaan Padasjoellakin ja Yle on tekemässä kyselyä aiheesta kunnille. Tämän vuoden KETS-toimet on toteutettu ja vuoden 2023 toimia kootaan budjettiin. *Sysmässä* mietitään viestintää erityisesti energiansäästöviikkoon ja Ilmastokumppaneiden tekoihin liittyen.

PIKU-hankkeessa on toteutettu paljon tapahtumia ja niitä on tulossa, aiheina mm. ilmastoviestintä, johtoryhmäesittelyt, kiinteistöhoito, hankinnat, kuntateknikka, ruoka- ja siivouspuoli. Osa tapahtumista on avoimia kaikille. Harjoittelija on aloittanut hankkeessa ja auttaa viestinnässä sekä tapahtumien järjestelyissä. Lisätietoja tapahtumista löytyy: <https://paijat-hame.fi/piku-ilmastohanke/>

5. Toiveita jatkoon

Työryhmä esitti ajatuksiaan jatkoon Mentimeter-kyselyn kautta. Ensimmäisenä toteutukseen on lähdössä yhteinen keskustelu kuntien energiansäästötoimista ja asukasviestinnästä. Maarit lähettää Teams-kutsun. Alla lista kaikista ideoista:

Tilaisuuksien ja tapaamisten teemoja:

- Vertaisoppimista eri aiheista, kuntayhteistyö, resurssien yhdistäminen
- Energia: yhteishankinnat, suuret aurinkovoimalat, aurinkoenergia, bioenergia, puuenergia, vetyenergia, energiansäästö ja -tehokkuus
- Pienydinvoimaloista asiantuntija kertomaan
- Liikenne: kestävien kulkumuotojen edistäminen, logistiikka, latausinfra ja sen rahoitus, joukkoliikenne (maaseudulla esim. kutsukyydit), sähköautoilu, sähköpyörät
- Elinkeinoelämän ja asukkaiden sitouttaminen ilmastotyöhön
- Ilmastovaikutusten arviointi kaavoissa, hyviä esimerkkejä
- Ilmastoviestintä
- Hankinnat
- Vähähiilisyys
- Biodiversiteetti
- Hyviä esimerkkejä muualta Suomesta tai maailmalta

Muita yhteistyötoiveita:

- Työpajat, tilaisuudet, keskusteluryhmät, selvitykset
- Teams, webinaarit, yms. etäpalaverit. Ilmasto kiittää!
- Käytännön yhteistyötä toteutuksessa, energiansäästön yhteisseurantaa, kutsutaan vierailevia tähtiä

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 7.12. klo 13 Lahti Energialla ja Teamsissä.

Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

7.12.2022 klo 13–16, Lahti Energia ja Teams-kokous

1. Lahti Energian toiminnan ja ilmastotyön esittely, Juha-Pekka Moisio / Lahti Energia

Juha-Pekka Moisio esitteli Lahti Energian toimintaa, ilmastotyön etenemistä sekä suunnitelmia jatkoon. Esitys lähetetään työryhmän jäsenille.

2. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita. Alkuvuodesta tehdään maakunnan ilmastotiekartan päivitys, mihiin liittyen on saatu sovittua tapaamiset useimpiin kuntiin. Tammikuussa keskustellaan yhdessä myös ilmastosuunnitelmien tekemisestä ja nyt joulukuussa vielä energiatehokkuustoimien toteutuksesta. Vuoden 2023 isompana työnä yhdistetään maakunnan ilmasto- ja kiertotalouden tiekartat Vihreän siirtymän tiekartaksi, missä painottuu luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Tiekartan kokoaminen on aloitettu energiateemasta, mistä on työpaja 26.1. Sopeutumis- ja varautumisasiota työstettiin kuntajohtajien työpajassa yhdessä Hämeen ELYn kanssa ja työtä jatketaan maakunnallisen suunnitelman osalta.

3. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

LAB-ammattikorkeakoulussa on käynnissä ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen kaksi hanketta, mistä saadaan tukea myös maakunnalliseen työhön. Lisäksi LAB ja Päijät-Hämeen liitto ovat mukana LIFE-hankehaussa energiamurroksen nopeuttamiseen liittyen. Opiskelijoita löytyy edelleen tueksi ilmastotyöhön mm. opinnäytetöiden ja projektitöiden kautta.

LUT-yliopiston Ville Uusitalo on tehnyt BIODIFUL-hankkeessa biodiversiteettilaskentoja liikenteen energiajärjestelmiin liittyen. Vastaavia laskelmia voisi mahdollisesti hyödyntää maakunnan energiajärjestelmän tarkasteluissa. LUTin asiantuntijoita on näkynyt paljon myös mediassa energiakriisiin liittyen.

Hämeen ELY-keskukselta kerrottiin CAP27 infoista, ohjelmassa on ilmastonmuutos ja vähähiilisyys entistä isommin mukana. EIP rahoitushaut maaseudun innovatiivisille hankkeille ovat käynnissä, näissä on ollut paljon hankkeita vähähiilisyys- ja ilmastopainotuksella.

Päijät-Sotella valmistaudutaan tulevaan hyvinvointialueeseen, minkä strategiaan on kirjattu kaikki kestävän kehityksen osa-alueet. Ympäristöohjelma hyväksyttäneen ensi viikolla. Ensi vuonna on luvassa mm. henkilöstön koulutuksia, minkä lisäksi pohditaan ekotukihenkilöitä tai vastaavia. Digitaalisuus osana toimintaa voi vähentää päästöjä. STM:n tavoitteissa näkyy myös kestävä kehitys, erityisesti painotetaan hankintoja.

Asikkalassa on aloittanut uusi ympäristötarkastaja vanhempainvapaan sijaisena. Myös tekninen johtaja ja paikkatietoasiantuntija ovat vaihtuneet sekä kaavoituksessa auki ollut paikka saataaneen täytettyä. PIKU-hanke etenee ja ensi viikolla on valtuustoinfo hankinnoista. Urajärven kylä on pilottina LABin ja kumppaneiden Ilmastoturva-hankkeessa ja Urajärvellä pidettiin kyläilta asukkaille.

Heinolassa KETS-asiat ovat hyvässä vauhdissa, sähkönkulutus oli noin 5 % alhaisempi syys-lokakuussa viime vuoteen verrattuna. Kaupungin Ilmastotiekartta on valmis, mutta ei vielä julkaistu. Tammikuussa on tulossa webinaari energiatehokkuudesta isännöitsijöille, ja opinnäytetöitä on käynnissä eri aiheista.

Hollolassa Tilapalvelut on vienyt hyvin eteenpäin Astetta alemmas -kampanjaa. Alkuvuodesta on tulossa henkilöstölle koulutus energiansäästöistä. EU:n ennallistamisasetus on herättänyt keskustelua liittyen ehdotukseen kaupunkien ekosysteemien ennallistamisesta sekä Kuntaliiton selvityksiin aiheesta. Ehdotus käsittelee kaupunkien viheralueiden ja puiden latvuspeittävyiden lisäämistä. Kaupungiksi katsotaan tässä yhteydessä osa kuntakeskuksistakin.

litissä Sunlitti Oy:n aurinkovoimalahanke on menossa kaupunginhallitukseen suunnittelutarveratkaisupäätökseenä. Anhavan tuulivoimapuiston YVA-vaihe on alkamassa. liitti on mukana LABin Askeleet ilmastonmuutokseen varautumiseen -hankkeessa, missä edistetään mm. hulevesien hallintaa ja kestävää kasvillisuutta puistoihin.

Lahdessa Marko Tiirinen on aloittanut projektipäällikkönä Kaupunkimissio -hankkeessa, missä energia ja liikenne ovat pääteemoina. Ohjelma on investointipainotteinen ja komissio painottaa vaikuttavuutta sekä hyviä konsortioita. Lisäksi Lahdessa päivitetään hiilineutraaliustavoitteeseen liittyviä hillintätoimenpiteitä, ja liikenteeseen liittyen on tehty LADECin kanssa selvityksiä. Ilmastobudjetointia kehittävä hanke on käynnissä, kuten myös Kuntanielu-hanke. Kestävä Lahti -säätiö on valmistelemaan hanketta liittyen elämään maapallon kantokyvyn rajoissa. Lahti on lisäksi mukana Motivan Resurssiviisaiden kuntien tiedolla johtaminen (Reijo) -hankkeessa.

Orimattilassa on mietitty henkilöstön koulutusta viestinnän otsikon alla. Energiansäästötoimia on toteutettu useammassa kohteessa ja Tilapalvelut ovat tiedottaneet aiheesta. Yksi energiainfo on pidetty henkilöstölle ja toinen on tulossa. Ilmasto-ohjelman päivitys on harkinnassa ja Metsästrategian luonnos on kommentoilla viiranhaltijoilla. Vuodenvaihteessa strategia tulee laajemmin kommentoille. Hulevesiohjelmakin on valmisteilla. Jätehuollon osalta on seurattu kuljetusjärjestelmäpäätösten valmistelua ja niiden mahdollista vaikutusta päästöjen vähenemiseen.

Padasjoella on uusi vs. tekninen johtaja Juha Sipilä näillä näkymin kevääseen asti ja ensi vuoden investoinneissa on menossa läpi aurinkopaneelihankinta. Energiansäästötoimet ovat edenneet KETSin mukaisesti ja ollaan jo v. 2025 tavoitelukemissa säästöjen osalta. Valtuutetuille järjestettiin syksyllä retki tuulivoimapuistoon.

Sysmässäkin on toteutettu energiansäästötoimia ja esim. jääkenttä tehdään vain säiden salliessa. Helmi-hankkeessa on toteutettu lintuvesialueen kunnostus sekä perinnebiotoopin parannus ja uusia kohteita on haussa. Pohjavesisuunnitelman päivityksestäkin on keskusteltu.

Päijät-Hämeen liiton osalta Johanna Snell on aloittanut PIKU-hankkeen projektipäällikkönä ja kuntien kanssa on sovittuna useita koulutuksia ja muita tilaisuuksia. Osa näistä on kaikille avoimia. Maakunnallinen tuulivoimaselvitys julkaistaan joulukuussa ja tuloksista on pidetty esittelytilaisuus. YM:lle on jätetty rahoitushakemus asukasvuorovaikutukseen liittyen. EAKR ja AKKE-rahoitusta on edelleen tarjolla hyville hankkeille.

4. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 21.2.2023 klo 14.00 alustavasti Teamsissä.